

● Help! Een nieuw fotoestel ●

Isja Nederbragt

Voor oudere fotobewerkingsprogramma's wordt vaak geen update meer geleverd, waardoor RAW-bestanden van nieuwere camera's niet leesbaar zijn. Beschreven wordt hoe dit een probleem kan zijn en hoe het kan worden opgelost.

Ik waarschuw iedereen er nog zo voor: 'Koop geen nieuw fotoestel vlak voor je op vakantie gaat.' En wat doe ik zelf? Ik koop een nieuw fotoestel, een week voor mijn vakantie!

Het is niet alleen voor mij nieuw, het is ook nog eens een heel recent uitgebracht model. De uitgebreide handleiding is alleen via de Cloud bereikbaar, en in mijn vakantie houd ik me verre van de Cloud - ik heb liever zon... Ik heb dus weinig tijd om het toestel te leren kennen. Bovendien is die camera zo recent dat het RAW-formaat een probleem oplevert. Over dat probleem wil ik het hebben.

Het probleem

Dat probleem bemerk ik thuis, namelijk dat het RAW-formaat van de camera niet herkend wordt.

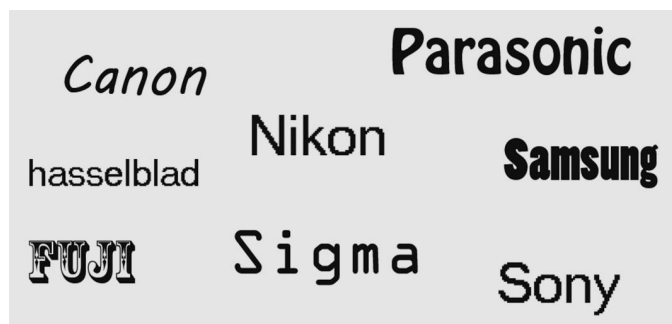
De camera op zich levert geen problemen op, het meeste wijst zich vanzelf. Er zijn vele instelmogelijkheden waarvan het nut niet direct duidelijk is. Die laat ik voor deze vakantie dan maar op de standaardwaarde staan. Het instellen van de belangrijkste instellingen, zoals ISO, voorkeur voor A, P of S als voorinstelling en nog zo wat, lukt zonder problemen. Het is even lastig (of wennen) dat de batterij in het toestel blijft zitten voor het opladen; er is geen aparte oplader voor de batterij. Dus, denk ik, ik red me er wel mee in de vakantie. Dat blijkt ook aardig te lukken.

Maar dat specifieke RAW-formaat. Dat levert een zoektocht op, zowel vóór als na de vakantie.

RAW

Ik fotografeer bij voorkeur in RAW. Het is een beeldbestand dat alleen de ruwe gegevens bevat die de sensor aanmaakt als er een foto wordt gemaakt.

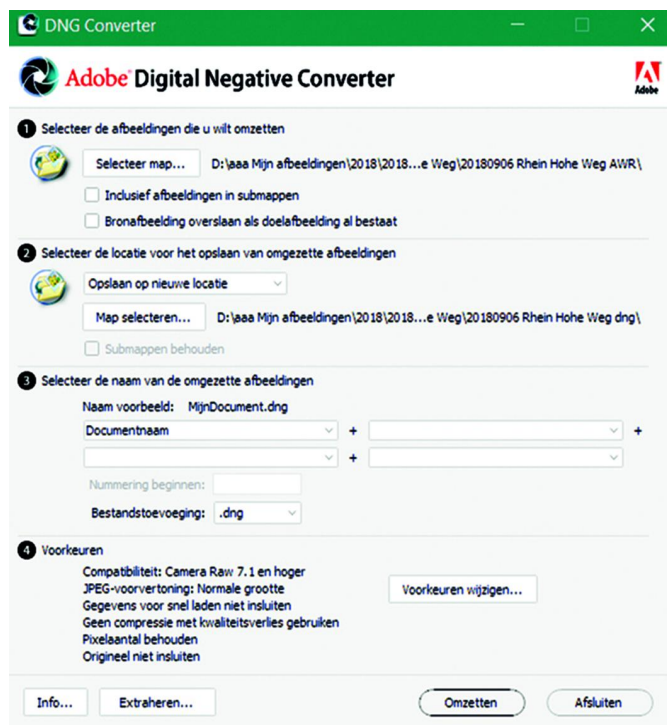
Het bevat ook de exif-gegevens, zodat mede herkend wordt hoe - en waar en met welk toestel - de foto is gemaakt.

RAW-bestanden kunnen niet direct worden gebruikt voor beeldvorming, maar moeten eerst worden omgezet. Voor dat omzetten (conversie) wordt een algoritme gebruikt. Iedere fabrikant heeft daar zijn eigen algoritme voor en zelfs per model kan dat algoritme verschillen. Even terzijde, er wordt in de camera ook een preview (in JPG) aangemaakt; dat bestand wordt gebruikt om de afbeelding op het scherm te tonen. Adobe heeft een jaar of tien geleden een RAW- for-

maat ontwikkeld dat een standaard zou moeten worden: DNG (digital negative). Dat formaat wordt nu door vele bewerkingsprogramma's herkend, naast de vele merk- en modelgebonden RAW-formaten.

Als je oudere software blijft gebruiken, dan is het altijd de vraag hoe lang de eigenaar van de software zijn RAW-converter nog aanpast aan een nieuw formaat. En soms is dat een reden om alles te updaten. Dat wil ik liever niet. Ik gebruik een oude versie van Photoshop, en een van Lightroom die nog niet in de cloud is. Die beide programma's gebruiken een eveneens verouderde versie van Camera RAW, de RAW-converter van Adobe. Er worden geen updates meer geleverd voor die oude versies. In plaats daarvan biedt Adobe een DNG-converter aan. Als een RAW-bestand wordt omgezet naar DNG, dan is dat bestand in vele bewerkingsprogramma's leesbaar als ware het een RAW-bestand. Dit geldt dan ook voor de oudere versies van Camera RAW.

Mijn zoektocht

Ik werd al in de fysieke (en internet-) winkel gewaarschuwd dat het fotoestel zo nieuw is dat het lezen van de RAW-bestanden een probleem zou kunnen opleveren. De DNG-converter van Adobe zou een oplossing kunnen bieden. DNG-bestanden zijn ook in oudere bewerkingsprogramma's leesbaar. Zo gezegd, zo geprobeerd: mispoes! De bestanden worden niet herkend. Geen foto's dus. Verder zoeken op de website van Adobe, en dan blijkt mijn toestel niet voor te komen in de lijst met ondersteunde formaten. Kennelijk is het toestel zo nieuw dat Adobe nog niet toegekomen is aan het maken van een DNG-conversie voor dat toestel.

Ik heb vervolgens allerlei RAW-converters geprobeerd: RawTherapee, IrfanView, Darktable, UfRaw. De meeste programma's lieten wel thumbnails zien, maar dat was dan alles. Geen grootbeeld, geen bewerkingen mogelijk. Onder Linux heb ik niet uitgeprobeerd, daar ontbrak de tijd me op dat moment voor. Daarover kan ik dus niets zeggen.

Ten einde raad ben ik naar de website van het cameramerk, Sony, gegaan. Als er ergens een RAW-conversie mogelijk zou zijn, dan zou Sony toch de eerste moeten zijn.

Met enige creativiteit in zoektermen kwam ik bij de Sony Image Converter uit. Die wordt vanaf september 2018 niet meer onderhouden, zo staat op de website, en er wordt verwezen naar Imaging Edge, een programma met drie modules:

fotoviewer, verwerken van foto's en 'Remote'.

En ja hoor, in de fotoviewer kan het RAW-bestand van mijn camera worden gelezen en via de viewer ook worden geopend en bewerkt.

Ik blij, maar helaas, het bleek een dode mus! Wat een traag programma! Daar valt niet mee te werken, en zeker niet als je veel foto's hebt. En dan bekeek ik ze alleen nog maar zonder te bewerken.

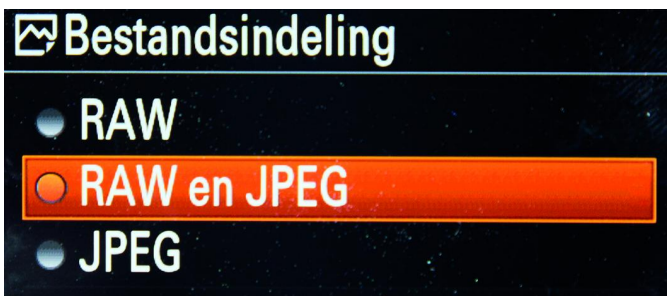
Ik weet, ik heb een oude computer en hij is niet zo snel meer, maar dit werkt echt niet.

Voor ik op vakantie ging wist ik dus dat ik een probleem had: ik had een prachtig fototoestel gekocht, maar kon de RAW-bestanden niet lezen met de mij ter beschikking staande programma's en op mijn (oude) computer. Daar had ik, voor ik de camera kocht, helemaal niet over nagedacht.

Vóór mijn vakantie: wat nu?

Een fototoestel dat heel nieuw is wordt natuurlijk wel opgenomen in RAW-converters, daar had ik wel vertrouwen in. Maar wanneer dat zou zijn? Geen idee!

Ik heb toen besloten iets te doen wat ik anders nooit doe, namelijk mijn foto's te maken in zowel RAW als JPG. Dan zou ik in ieder geval de foto's in JPG kunnen bekijken en, indien nodig, 'een beetje' aanpassen. En als ik meer zou willen met een foto, dan heb ik altijd nog het RAW-bestand, voor later, als het wel leesbaar is.

Foto's in twee extensies, dat kost wel ruimte op het geheugenkaartje van het toestel en op mijn harde schijf, maar dat moest dan maar.

RAW

RAW is een afbeeldingsformaat. Hoewel het meestal met hoofdletters wordt geschreven, is het geen afkorting. RAW staat voor ruw, onbewerkt, ongekookt, rauw.

Het formaat wordt veel gebruikt in de fotografie, waarbij ieder merk fototoestel en ieder model zijn eigen formaat heeft. RAW-formaten bevatten de informatie zoals de sensor die aanmaakt, zoals de afbeeldingen, de instellingen van de camera, de exif-gegevens.

```
.PTX      .MRW      .SRW
.γηι     .NEF     .CR2     .PEF
.ARW     deF    .RW2
.DNG     .✓✓✓   .X3F
```

Het RAW-formaat is pas leesbaar nadat het is omgezet naar JPG, TIFF of het eigen formaat van het bewerkingsprogramma.

RAW heeft voor- en nadelen

Voordelen

Doordat alle informatie aanwezig blijft en niet wordt omgezet, vaak met verlies van informatie, zijn uitgebreide en subtiele bewerkingen mogelijk.

Bij over- of onderbelichten is er bijvoorbeeld nog veel meer beeld terug te krijgen dan wanneer in de camera de informatie meteen is omgezet naar JPG.

Dit voordeel is overigens relatief: als de aan de foto gestelde eisen niet al te hoog zijn, en als tijdens het fotograferen de lichtomstandigheden goed zijn, dan voldoet JPG ook.

Nadelen

RAW-formaten moeten altijd bewerkt worden, in tegenstelling tot het JPG-formaat, en dat vraagt tijd.

Daar moet je dan zin in hebben. Bestanden in RAW-formaat zijn groot: in mijn camera zijn de bestanden vijf maal groter dan die in JPG. En dat vraagt ruimte: op het geheugenkaartje en op de computer.

En ten slotte, het kan even duren voor het RAW-formaat van een recent uitgebrachte camera gelezen kan worden, want er moeten vertaalprogramma's voor gemaakt worden (algoritmes).

JPG is ook een formaat. Dat wordt in de camera aangeemaakt nadat een foto is gemaakt. Er wordt een aantal bewerkingen uitgevoerd op het oorspronkelijke bestand, afhankelijk van de instellingen van de camera.

Zo wordt de witbalans uitgevoerd en een zekere mate van verscherping toegepast, en het bestand wordt zo nodig omgezet in een achtbits versie. Hierbij gaat informatie verloren. Een foto in JPG is wel te bewerken, maar er is veel minder mogelijk dan bij RAW. Voordeel is wel dat de foto meteen getoond kan worden.

DNG

DNG staat voor Digital Negative. Het wordt beschouwd als een RAW-formaat en is rond 2004 door Adobe ontwikkeld. Het doel ervan was een standaard te krijgen, een RAW-formaat dat overal gelezen kan worden en niet afhankelijk is van merk en model camera.

Veel programma's kunnen met dit formaat omgaan, maar de camera zelf kan dat niet. Die heeft zijn eigen, merk- en modelgebonden, RAW-formaat. Deze afbeelding kan via conversie naar DNG overgezet worden. Zo worden onleesbare RAW-bestanden toch weer leesbaar.

Adobe stelt een converter als freeware ter beschikking: de Adobe DNG Converter. Zie: <https://helpx.adobe.com/photoshop/digital-negative.html>

In Camera RAW, de RAW-converter van Adobe, wordt overigens het RAW-bestand altijd eerst omgezet in DNG, onafhankelijk van het oorspronkelijke formaat. Daarna wordt het verder verwerkt. Daarmee wordt het oorspronkelijke bestand wel gewijzigd.

Verder weet ik dat mijn versies van Photoshop en Lightroom (of liever, de RAW-converter van Adobe) niet meer worden bijgewerkt, dus ik zal op zoek moeten naar een converter

die met deze RAW kan omgaan. En de Adobe DNG-converter wordt regelmatig bijgewerkt, bleek op de website. Dat wacht ik dan maar af.

Na mijn vakantie: hoe het nu gaat!

Twee weken later was ik terug van vakantie. De JPG-bestanden kan ik lezen, net als ervoor. En ik kan in ieder geval de foto's bekijken.

De meeste van de eerder genoemde programma's kunnen het RAW-bestand nog steeds niet lezen. De oude versie van IrfanView leest ze wel, maar maakt de bestanden heel erg veel kleiner. Bij de nieuwste versie van dit programma lukt het lezen niet zonder meer.

Verder gezocht en ... gelukkig! Adobe heeft mijn toestel aan de lijst van ondersteunde camera's in de Adobe DNG-Converter toegevoegd.

Daarvoor moest ik natuurlijk wel de nieuwste versie van het programma installeren. Maar ... het werkt!

Ik kan nu de RAW-bestanden snel (een hele groep tegelijk) omzetten naar DNG en daarna openen in Photoshop en Lightroom en diverse andere fotobewerkingsprogramma's. Het openen van een individueel DNG-bestand gaat echter niet erg snel, vergeleken met andere RAW-bestanden. En een ander, belangrijker, probleem is dat de DNG-bestanden vrijwel even groot zijn als de oorspronkelijke RAW-bestanden, wat heel veel ruimte kost op de harde schijf. Dat is een ander probleem, maar niet voor nu.

Wat heb ik geleerd?

Bezint eer gij begint, zeker als je een oude computer hebt en oude programma's gebruikt.